Работата на тайните общества по света

Атомът като коагулирано електричество

Рудолф Щайнер

GA 93

23 декември 1904 г., Берлин

Преводач неизвестен

Работата на тайните общества по света

В поредица от лекции говорих за окултните школи и техните последици и смятам, че е редно днес да приключа целия този курс от лекции, преди следващия път да преминем към друга тема. След седмица ще говоря за значението на дните, свързани в църковния календар с Коледа - по-маловажния празник Нова година и изключително важния празник Богоявление. Следователно днешната лекция ще бъде по-скоро заключение.

Може да се зададе въпросът: Какво е по-дълбокото значение на тайните общества и на техните цели в световната еволюция? На такъв въпрос отговорът ми би бил, че те имат реална връзка с начина, по който съществата в света еволюират и напредват. Както знаете, различни видове упражнения са необходими за саморазвитие и такива упражнения всъщност са налични. Чували сте за Хатха-йога, Раджа-йога и други упражнения от различен вид, чрез които общества и братства, свързани с окултната наука, са посвещавали своите членове.

Някой може да каже: Всичко това със сигурност би могло да се постигне и без тези тайни общества. Но мога да ви кажа – и в хода на лекцията ще го осъзнаете – че светът не може без такива общества. Казано направо, напълно неоправдано е да се говори публично в стила на манифеста на масоните, който ви прочетох преди две седмици. Това е само един пример.

Хората не могат да постигнат това, което обикновено е известно като безсмъртие, освен ако не са до известна степен запознати с окултните науки. Плодовете на окултната наука, разбира се, намират своя път в света по много канали. Голямо количество окултни знания съществува в различните религии и всички, които участват дълбоко и искрено в живота на една религиозна общност, имат известен дял в тези знания и се подготвят за постигането на безсмъртието в истинския смисъл. Но да се достигне до знанието за безсмъртието в пълно съзнание, като конкретно реално преживяване, да се има чувството, че човек принадлежи в самата истина на духовния свят –

Това е съвсем различен въпрос. Всички вие сте живели много пъти; но не всички от вас осъзнавате, че сте преживели тези много животи. Това съзнание обаче ще се появи постепенно и без него животът на човека се живее с непълно съзнание. Целта на окултната наука никога не е била да внуши на хората смътно чувство за оцеляване, а да им придаде ясно, напълно съзнателно познание за протичащия живот в духовния свят. Съществува определен закон, който управлява прогресивното развитие на съзнанието във всички бъдещи етапи от живота. Той е следният: Нищо, което човек сам не постигне за постигането на това съзнание, не допринася за неговото развитие. Съществува максима – на пръв поглед доста обърквaща – че всичко, което се постига по пътя на развитието на съзнанието в света, прави нещо за по-нататъшната еволюция на съзнанието на всяко отделно

същество, дори ако такова същество всъщност не е работило върху развитието на собственото си съзнание.
А сега се опитайте да се сетите за пример за наистина обективно човешко действие.
– Архитектът строи къща; той не строи тази къща за себе си, а се заема със задачата да я построи по причини, които смята за напълно безлични. Вие добре знаете, че причините много рядко са безлични.
Има много хора, които на пръв поглед не работят за себе си; но всъщност работят. Един адвокат например на практика работи за своите клиенти. Част от работата му може да е безкористна, но истинският въпрос е как да си изкарва прехраната. Каквото и да правят хората в бизнеса само заради собственото си препитание, доколкото бизнесът им служи само на тази цел, толкова много се губи в името на духовната изгода. От друга страна, всичко, което се извършва без оглед на себе си, което е свързано с интересите на друг, помага за засилване и укрепване на нашето съзнание в бъдещите борби за съществуване. - Надявам се, че това е ясно.
А сега помислете за масоните. Когато са били верни на своите първоначални, фундаментални принципи, те са дали следното предписание на своите членове: Сградите, които издигате, не трябва да допринасят с нищо за вашите собствени средства за препитание. Това, което все още е оцеляло от доброто старо масонство, днес приема формата на благотворителни институции и фондации. И въпреки че ложите са загубили живите си корени в древната мъдрост и окултното знание, което някога са притежавали, тези благотворителни институции са доказателство за хуманитаризъм, който, макар и празен от истинска субстанция, все още съществува и се култивира като традиция. Безкористната дейност е, всъщност, нещо, което е принадлежало на масонството. Масонството наистина е призовавало своите членове да работят в служба на човечеството, да работят в света обективно и безкористно.
Сега живеем в епоха на еволюция, която може да се нарече минерална епоха; и нашата задача е да проникнем този минерален свят отвътре и отвътре с духа в нас. Помислете какво означава това. – Вие строите къща. Донасяте камъните от кариера и ги дялате във формите, необходими за сградата и така нататък. Какво влагате в тази суровина, получена от минералното царство? Вие влагате човешки дух в суровината. Ако конструирате машина, вие сте вложили духа, който е част от вас, в тази машина; самата машина, разбира се, загива и се превръща в прах; нито следа от нея няма да оцелее. Но това, което сте направили, това, което сте постигнали, преминава в самите атоми и не изчезва безследно. Всеки атом носи следа от вашия дух и ще носи тази следа със себе си. Дали един атом някога е бил в машина или не е бил в машина, не е безразлично. Самият атом е претърпял промяна в резултат на това, че някога е бил в машина, и тази промяна, която сте извършили в атома, никога повече няма да бъде загубена за него. Нещо повече, чрез промяната ви върху атома, чрез факта, че сте обединили духа в себе си с минералния свят, е

оставен траен отпечатък върху общото съзнание на човечеството; точно толкова съзнание отива с вас в другия свят.
Окултната наука добре знае по какъв начин човешкото същество може да извършва безкористни действия и колко много ще се обогати съзнанието му от тях. Някои хора, дълбоко проникнати от това знание, са били толкова безкористни, че са предприели стъпки, за да предотвратят дори имената им да останат в наследството! Пример за това е произведението, озаглавено „Theologica Deutsch“. Никой не знае кой го е написал. Отвън има само думите: Човекът от Франкфурт. Следователно той се е грижил самото му име да остане неизвестно. Той е работил по такъв начин, че просто е добавял нещо към обективния свят, без да иска почит или запазване на името си. И тук нека кажем, че Учителите, като правило, не са личности, известни в историята; понякога те са въплътени в исторически личности – когато е необходимо; но в известен смисъл това е жертва от тяхна страна. Нивото на тяхното съзнание е несъвместимо с работата за себе си и запазването на името в края на краищата включва това.
Трудно е да се разбере напълно това правило, но сега ще ви стане ясно защо целта на масоните е да работят в света по такъв начин, че делата им да са скрити в социални организации или благотворителни институции. Защото безкористните дела са истинските основи на безсмъртието. Във външния свят виждаме отражението на такива дела. Те не е задължително да са от голямо значение. Ако някой даде монета на беден човек, това може да е безкористно дело; но само доколкото е било абсолютно безкористно, то намира пътя си към сферата на безсмъртието – и много малко дела са безкористни до тази степен. Един акт на благотворителност може да бъде изключително егоистичен, когато например поражда утешително чувство. Благотворителността много често произтича от егоистични мотиви. Ако беден човек, живеещ сред нас, няма месо по Коледа и ние се чувстваме длъжни да му дадем малко, за да се чувстваме оправдани да ядем собствената си коледна вечеря – това в края на краищата е егоизъм.
През Средновековието би било невъзможно да се каже кой е построил много от катедралите или е нарисувал много от картините. Едва в нашата епоха на цивилизация хората започват да отдават такава стойност на човешкото име; в по-ранни епохи, по-духовни от нашата, индивидуалното име е било от по-малко значение. Духовността в онези дни е била насочена към реалността; докато нашата епоха се придържа към заблудата да се мисли, че това, което е просто грижа на момента, трябва да се запази.
Казах това, за да посоча принципа, по който са се ръководели тези тайни общества. Членовете на такива общества са се старали да се заличат напълно като личности и да позволят на това, което са правили, да произведе свои собствени последици. И това ни довежда до същината на въпроса. Фактът, че нещо конкретно се пази в тайна, е от много по-малко значение от това, че всеки трябва да пази в тайна

собствения си дял в работата; по този начин той си осигурява безсмъртие. Следователно правилото е ясно и недвусмислено: Колкото самият ти вложиш в света, толкова съзнание светът ще ти върне. Мярката за това, което самите ти влагаш в света, е мярката за съзнанието, което светът ще ти върне. Това е свързано с велики и могъщи закони на световното съществуване.

Всеки един от вас има душа, всеки от вас има дух. Тази душа и [този] дух са призовани един ден да се изкачат до най-високите степени на съвършенство. Но душата и духът вече са били там, преди да съществува вашето физическо тяло; те са присъствали преди първото ви физическо въплъщение. Вие сте съществували във физическо въплъщение в ранните лемурийски, хиперборейски и полярни епохи. Преди това обаче сте били само същества на душата. Но като същества на душата вие сте били част от световната душа; като същества на чистия дух вие сте били част от универсалния световен дух. Световният дух и световната душа са се разпростирали около вас тогава, както природата се разпростира около вас днес. Точно както минералният свят, растителният свят и животинският свят са около вас сега, така и световете на душата и духа някога са били около вас. И това, което тогава е било извън вас, сега е вашата душа; вие сте приели в себе си, направили сте вътрешно това, което в началото е било отвън и около вас. Това, което сега е вашето най-вътрешно същество, някога е било част от външен свят. Това се е превърнало във вашата душа. Духът също някога се е разпростирал около вас. И това, което сега е около вас, ще стане вашият вътрешен живот. Ще приемете в себе си това, което сега е минералното царство, и то ще стане част от вашето вътрешно същество; подобно на растителното царство. Това, което ви заобикаля в природата, ще стане вашето вътрешно същество.

Сега ще разберете как това е свързано с първия даден пример. Вие строите църква за другите, не за себе си. Наистина можете да поемете в себе си свят на величие, красота и великолепие, ако преживеете този свят като такъв. Да правиш нещо за висшия аз не е егоизъм, защото не се прави само за себе си; висшият аз ще бъде обединен с всички останали, така че това, което се прави за висшия аз, се прави едновременно и за всички.

Това е истината, която е била известна на масоните. Когато масонът работел със своите съграждани, той знаел: В бъдещи времена минералният свят ще бъде одухотворен; да строиш не означава нищо друго освен да одухотвориш минералния свят. Той знаел, че сградата един ден ще стане съдържание на душата му. Бог някога ни е дал природата, която ни заобикаля в царствата на минералите, растенията и животните. Ние приемаме природата в себе си. Това, че природата съществува, не е наша заслуга; всичко, което можем да направим, е да направим природата част от собственото си същество. Но това, което самите ние подготвяме и приготвяме в света - това ще съставлява нашето бъдещо съществуване.

Ние всъщност виждаме минералния свят като такъв; това, което правим с минералния свят, това ще станем и ние самите в бъдещи времена. Това, което правим с растителния свят, с животинския свят и с хората, също ще станем. Ако сте основали благотворителна институция или сте допринесли с нещо за нейното основаване, това, което сте допринесли, ще стане неразделна част от вас. Ако човек не направи нищо с това, което може по този начин да привлече в душата си отвън, тогава душата му остава празна. Следователно, човечеството трябва да може да одухотвори – доколкото това е възможно – четирите царства на природата, от които човекът е едно. Да внесе дух в целия външен свят – това е била задачата на тайните общества от всяка епоха.

Няма да ви е трудно да разберете следното – помислете за дете, което се учи да чете и пише. Като начало, всички принадлежности са около него; учителят е там, книгите са там и така нататък, но нищо все още не е вътре в детето. Работата продължава, докато това, което някога е било извън детето, не бъде внушено в него и то е способно да чете. И така е и с природата. В бъдеще ще имаме в себе си това, което сега е разпространено около нас. Като души ние произлизаме от световната душа и когато тази световна душа е била около нас, ние сме я привлекли в себе си. Така е и с духа; и така ще бъде и с природата. Ние приемаме природата в себе си отвън и природата ще бъде в нас като сила. Това е великата мисъл, която е в основата на тези тайни общества.

Целият прогрес е резултат от инволюцията и еволюцията. Инволюцията е приемането, еволюцията е отдаването, а раздаването е даването. Всички състояния и условия на световното съществуване се редуват между тези два процеса. Когато виждате, чувате, помирисвате или вкусвате, вие вдишвате природата в себе си. Актът на зрение не отминава безследно. Самото око загива, видяният обект - и той загива; но това, което сте преживели в акта на зрението, остава. Няма да ви е трудно да осъзнаете, че в определени епохи е необходимо да се разберат такива неща. Вървим напред към епоха, когато, както посочих наскоро, хората ще разберат какво е атомът в действителност. Ще бъде осъзнато - също и от обществеото съзнание - че атомът не е нищо друго освен коагулирано електричество. - Самата мисъл е съставена от същото вещество.

Преди края на петата епоха на културата, науката ще е достигнала етап, в който човекът ще може да проникне в самия атом. Когато веднъж бъде разбрано сходството на веществото между мисълта и атома, скоро ще бъде открит начинът да се овладеят силите, съдържащи се в атома, и тогава нищо няма да бъде недостъпно за определени методи на работа. – Да речем, човек, стоящ тук, ще може, като натисне бутон, скрит в джоба си, да взриви някакъв обект на голямо разстояние – например в Хамбург! Точно както чрез създаване на вълново движение тук и карането му да приеме определена форма на някое друго място, е възможна безжичната телеграфия, така и това, което току-що посочих, ще бъде във властта на

човека, когато окултната истина, че мисълта и атомът се състоят от едно и също вещество, бъде приложена на практика.
Невъзможно е да си представим какво би могло да се случи при такива обстоятелства, ако човечеството дотогава не е достигнало безкористност. Само постигането на безкористност ще позволи на човечеството да бъде предпазено от ръба на унищожението. Падението на нашата настояща епоха ще бъде причинено от липсата на морал. Лемурийската епоха беше унищожена от огън, атлантската от вода; нашата епоха и нейната цивилизация ще бъдат унищожени от Войната на всички срещу всички, от злото. Човешките същества ще се унищожат взаимно във взаимна борба. И ужасното нещо – по-отчайващо трагично от други катастрофи – ще бъде, че вината ще бъде върху самите човешки същества.
Малка шепа хора ще се справят добре и по този начин ще осигурят оцеляването си в шестата епоха на цивилизацията. Тази малка шепа ще е постигнала безкористност. Останалите ще развият всички възможни умения и финес в манипулирането и използването на физическите сили на природата, но без съществената степен на безкористност.
В седмата епоха на цивилизацията, тази Война на Всички срещу Всички ще избухне в най-страшна форма. Велики и могъщи сили ще бъдат освободени от откритията, превръщайки целия земен свят в един вид [самофункционираща] жива електрическа маса. По начин, който не може да се обсъжда, малката шепа ще бъде защитена и запазена.
И сега ще можете да си представите, по-ясно, отколкото беше възможно, когато говорих за нещата преди, защо трябва да се търси „добрата и правилна форма“, както е била наричана, и в какъв смисъл масонството е осъзнавало своя дълг да изгради сграда, посветена на безкористни цели. По-лесно е да станеш един от малката шепа хора, които си осигуряват място в живота на бъдещето, като използват добрите стари форми, отколкото като се налага да се бориш с хаоса. Хората в днешно време може да са склонни да се подиграват на „празните форми“, както казват... но тези форми въпреки това имат дълбок смисъл и цел; те са в съответствие със структурата на нашия период на еволюция и в крайна сметка са свързани с необходими етапи в развитието на човешката природа и на човешката душа. Само помислете. Живеем в петия период на петата велика епоха; все още трябва да преживеем още два периода от тази велика епоха. След това ще последват седемте периода на шестата велика епоха и след това седемте периода на седмата велика епоха. Това прави шестнадесет етапа на еволюция в бъдеще. Човечеството все още трябва да се изкачи през тези шестнадесет етапа. Човек, който може да изпита нещо от условията на съществуване там, е до известна степен посветен. Съществува съответствие между степените на посвещение и тайната на епохите, които тепърва предстоят.

В живота на нашата планета има седем велики епохи и всяка от тези седем има седем подпериода - общо четиридесет и девет условия. По този начин има определени етапи за изследване на тайните на бъдещите фази на еволюцията. Високите степени на масонството първоначално не са имали друга цел или предназначение, освен да бъдат израз, всяка една от тях, на бъдещ етап от еволюцията на човечеството. Така в масонството имаме нещо, което е било едновременно добро и красиво. Човек, който е достигнал една степен, е знаел как трябва да си поправи път в бъдещето; той е можел да бъде един вид пионер. Той е знаел също, че този, който достигне по-висока степен, може да постигне по-големи неща. Това подреждане според степените може да се направи, защото съответства на фактите.

Ако следователно беше възможно да се вложи ново съдържание заедно с ново знание в тези форми, би се получило много добро, защото тогава масонството би било отново пропито с истински дух. Съдържанието и формата обаче принадлежат на цялото. Състоянието на нещата днес е такова, че степените са налице, но никой не ги е разработил в истинския смисъл! Въпреки това обаче те не са там безцелно. Петата епоха на културата е чисто интелектуална епоха, епоха на егоизма. Интелектът е егоистичен в най-висша степен и е отличителен белег на нашето време. И затова трябва да се издигнем нагоре чрез интелекта към духовността, преди да можем да си представим духовността, която някога е действала активно. Следователно, основната тайна е следната: Човекът трябва да знае как да мълчи за пътищата, по които се разгръща неговият „аз“, и да разглежда делата си, а не личния си „аз“, като критерий. Истинското сърце на тайната се крие в делата му и в преодоляването на „аз“-а чрез делото. „Аз“-ът трябва да остане скрит, в делото! Елиминиране на интересите на личния „аз“ от текущия поток на човешката карма – това принадлежи на Първата степен. Каквато и индивидуална карма да натрупа „аз“-ът в процеса, тя по този начин се заличава. Нация, раса, пол, положение, религия... всичко това работи върху човешкия егоизъм. Само когато човек ги преодолее, той ще бъде свободен от егоизма.

Астралното тяло на всяка нация, всяка раса, всяка епоха има определен цвят... Винаги ще намерите цвят, който е основен в астралното тяло на човек, който е член на една от тези класификации. Този специфичен цвят трябва да бъде елиминиран. Антропософската духовна наука работи за изравняване на цветовете на астралните тела на своите последователи. Те трябва да са с един и същ цвят – еднакви, тоест, по отношение на основния цвят. Този основен цвят поражда определена субстанция, наречена Кундалини, която държи заедно в човешкото същество силите, които в крайна сметка водят до духа.

Този процес на изравняване ще доведе до война и кръвопролития – война под формата на икономически борби между народите, натиск за разширяване, потискане във всякаква форма, борби в сферата на инвестициите и печалбата,

индустриалните начинания и т.н. И чрез приемане на определени мерки ще бъде все по-възможно да се управляват огромни маси от хора чрез чиста сила; индивидът ще придобива все по-голяма и по-голяма власт над определени маси от хората. Защото ходът на еволюцията води не към по-голяма демокрация, а към олигархия от брутален вид, тъй като властта на отделния индивид ще се увеличи неизмеримо. Ако моралът не се облагороди, това ще доведе до жестокост във всяка възможна форма. Това състояние на нещата ще настъпи, точно както голямата водна катастрофа сполетя атлантите.